Amersfoort
GEMEENTEBLAD
Officiële uitgave van de gemeente Amersfoort
Nr. 543177
20 november
2026

Beleidsregel zorgplicht bij houtstook Amersfoort

Het college besluit:
De gewijzigde beleidsregel zorgplicht bij houtstook Amersfoort vast te stellen en de beleidsregel zorgplicht bij houtstook Amersfoort in werking getreden op 1 oktober 2024 in te trekken.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amersfoort,
gelezen het voorstel van 21 mei 2024,

gelet op artikel 22.23 van het omgevingsplan van de gemeente Amersfoort, artikel 1.3 en 2.1 van de Omgevingswet en artikel 1:3 lid 4, 4:81 en 4:84 van de Algemene wet bestuursrecht;

overwegende dat:
het stoken van hout ongezond is en tot negatieve gezondheidseffecten kan leiden;
in de Omgevingsvisie de ambitie is opgenomen de luchtkwaliteit te verbeteren. Hierbij is het de ambitie om te voldoen aan de WHO-advieswaarden uit 2021 en de uitstoot van roet fors terug te dringen; .
de gemeenteraad op 22 februari 2022 met een amendement heeft vastgesteld om in het grondgebied dekkende omgevingsplan Amersfoort, houtstook voor ruimteverwarming te verbieden wanneer de Stookwijzer code oranje of code rood aangeeft: Raadsvoorstel
de Omgevingswet gericht is op het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving;
in het omgevingsplan Amersfoort de zorgplicht gebruik bouwwerk in artikel 22.23 lid 1 en 2 sub a is opgenomen om gevaar voor gezondheid, overlast en hinder door houtrook te voorkomen;
het gewenst is beleidsregels vast te stellen om inzicht te verschaffen in het beleid dat wordt gehanteerd met betrekking tot het uitvoeren van de bovengenoemde zorgplichtbepaling.

besluit:

Artikel 1 Begripsbepalingen
In deze beleidsregel wordt verstaan onder:
- hout: stukhout, plaatdelen vervaardigd uit hout of samengeperst hout;
- houtstook: het door particulieren stoken van hout in een bouwwerk dan wel het verbranden of doen verbranden daarvan in een openhaard, in een toestel met een gesloten verbrandingskamer dat in het rookgaskanaal is geplaatst, in een conventionele, vrijstaande kachel, dan wel in een pellet gestookte kachel of ketel;
- Stookwijzer: de Stookwijzer als weergegeven op www.atlasleefomgeving.nl/stookwijzer
- code rood: code rood conform de Stookwijzer als weergegeven op www.atlasleefomgeving/stookwijzer.
- code oranje: code oranje conform de Stookwijzer als weergegeven op www.atlasleefomgeving/stookwijzer.

Artikel 2 Schadelijke effecten houtstook
Van gevaar voor de gezondheid of het op hinderlijke of schadelijke wijze verspreiden van rook, roet, walm, stof, stank, vocht of irriterend materiaal zoals bedoeld in artikel 22.23 lid 1 en 2 sub a van het omgevingsplan van de gemeente Amersfoort, is in elk geval sprake bij houtstook ten tijde van code oranje en code rood van de Stookwijzer.

Artikel 3 Maatregelen
Er wordt in ieder geval aan de specifieke zorgplicht gebruik bouwwerk zoals opgenomen in artikel 22.23 lid 1 en lid 2 sub a voldaan door de maatregel te treffen om geen hout te stoken tijdens de periode dat code oranje of code rood geldt.

Artikel 4 Inwerkingtreding
Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 december 2026.

Artikel 5. Citeertitel
Dit besluit wordt aangehaald als: Beleidsregel zorgplicht bij houtstook Amersfoort.

Toelichting:

Schone lucht is van groot belang voor iedereen. Het draagt bij aan de gezondheid van de inwoners van Amersfoort en maakt de stad aantrekkelijker. Het is belangrijk om de verbetering van de luchtkwaliteit hoog op onze agenda te houden. Luchtkwaliteit is een van de belangrijkste omgevingsfactor die invloed heeft op het welzijn van onze inwoners. Slechte luchtkwaliteit veroorzaakt hinder en overlast en verhoogt het risico op verschillende ziektebeelden, zoals luchtwegklachten, hartklachten en kanker. Uit onderzoek van de World Health Organization (WHO) blijkt dat de fijn stofdeeltjes die bij houtstook vrijkomen net zo schadelijk zijn als de uitstoot van verkeer en industrie (WHO, 2015[1]).

Houtrook is een voorname bron van fijnstof in Nederland. Het aandeel PM2.5 uit houtstook door particulieren is in de emissieregistratie bepaald op 23%[2]. Daarmee is particuliere houtstook een grote bron van fijnstof in Nederland.

In 2023 is in opdracht van gemeente Amersfoort door RoyalHaskoningDHV onderzoek uitgevoerd naar de bronnen van luchtverontreiniging[3]. Uit dit onderzoek blijkt dat houtstook ook binnen Amersfoort een aanzienlijke bijdrage levert aan de uitstoot van PM2.5.

Houtstookbeperkende maatregelen
Vanwege het ontbreken van specifieke regelgeving over houtstook, is de specifieke zorgplichtgebruik bouwwerken van artikel 22.23 lid 1 en 2 sub a omgevingsplan (dit artikel vervangt het oude artikel 7.17 lid 1 en 7.22 sub a en c van het Bouwbesluit 2012) op dit moment het enige wettelijke toetsingskader voor de vraag of houtstook door particulieren leidt tot gezondheidsschade, ernstige hinder of overlast. Jurisprudentie laat zien dat het vroegere artikel 7.22 van het Bouwbesluit beperkt houvast biedt met betrekking tot de vraag wat aanvaardbare emissies zijn van houtkachels van particulieren. Dit komt vooral omdat gemeentes geen beleidsregels hadden, waarin deze zorgplicht nader ingevuld wordt. Deze beleidsregel geeft invulling aan het toezicht en de handhaving van de zorgplichtbepaling. In deze beleidsregel is in artikel 2 vastgelegd dat houtstook in ieder geval leidt tot gezondheidsschade, ernstige hinder of overlast die niet meer aanvaardbaar is, bij code rood en code oranje van de Stookwijzer. Dit wordt onder andere aangetoond in onderzoeken van het RIVM[4]. Op de site Stookwijzer | Atlas Leefomgeving wordt getoond wanneer en waar code oranje of rood geldt. Wordt er dan wel gestookt, dan is in principe sprake van overtreding van artikel 22.23 lid 1 en lid 2 sub a van het omgevingsplan van de gemeente Amersfoort en kan er handhavend worden opgetreden.
Het omgevingsplan is in ontwikkeling. Hierdoor kan het artikelnummer in de toekomst wijzigen.

Op dit moment zijn geen passende technische maatregelen bekend die de schadelijke stoffen zodanig uit de rook halen dat er geen sprake meer is van gevaar voor de gezondheid of ernstige overlast of hinder. Wanneer aangetoond wordt dat een alternatieve maatregel hetzelfde effect heeft, wordt door het treffen van deze alternatieve maatregel ook voldaan aan de zorgplicht.

Ook op momenten dat er geen code oranje of rood is afgegeven kan er sprake zijn van ernstige hinder, overlast en gezondheidsschade. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als er nat hout gestookt wordt of er gestookt wordt in een smoorketel. Hiervoor hebben we geen beleidsregels opgesteld, omdat hiervoor geen algemeen toetsingskader geldt op basis waarvan aangetoond kan worden dat dit leidt tot gezondheidsschade of ernstige hinder of overlast. Dit zal dan per concreet geval moeten worden aangetoond.

Houtkachels in bouwwerken bij particulieren
Deze beleidsregel is van toepassing op houtkachels in bouwwerken bij particulieren. De regels zijn niet van toepassing op bedrijven omdat hiervoor de regels uit het Besluit activiteiten leefomgeving van toepassing zijn.
In de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) zijn regels opgenomen over het stoken van vuur in de openlucht.

Stookwijzer code rood en code oranje

1) WHO 2015 Residential heating with wood and coal: health impacts and policy options in Europe and North America
2) Condenseerbaar fijnstof | Emissieregistratie
3) Maatregelenonderzoek gemeente Amersfoort (notubiz.nl)
4) Effecten van houtstook op luchtkwaliteit en gezondheid, RIVM; Samenwerking houtrookonderzoek, RIVM.

Op de website van IPLO Houtstook: de Stookwijzer en het stookalert | Informatiepunt Leefomgeving (iplo.nl) wordt toegelicht op welke wijze bepaald wordt welke code geldt. De codes zijn afhankelijk van windkracht en de luchtkwaliteitsindex (LKI).

Bij code oranje is er sprake van een hoge LKI. Dit houdt in dat er al sprake is van een onvoldoende tot slechte luchtkwaliteit waardoor er gezondheidseffecten kunnen optreden. Wanneer bij een dergelijke hoge LKI ook houtstook plaatsvindt met de daarbij behorende luchtemissies, vindt er een verdere verslechtering van de luchtkwaliteit in de stad met bijbehorende gezondheidseffecten plaats.

Bij code rood is er sprake van een lage windkracht. De emissies die vrijkomen bij houtstook worden bij een lage windkracht minder verspreid en verdund. Hierdoor is er langer sprake van een hogere concentratie schadelijke stoffen met de daarbij behorende gezondheidseffecten en de kans op het optreden van overlast en hinder doordat rook in mindere mate verspreid wordt[5].

De Stookwijzer geeft een verwachting aan voor de komende 24 uur. Door de Stookwijzer te raadplegen voordat er gestookt gaat worden, heeft de stoker voldoende tijd om te zorgen dat er geen houtstook meer plaatsvindt tijdens een code oranje of rood.

Verbod op het verbranden van afvalstoffen
De Wet milieubeheer verbiedt in artikel 10.2 het verbranden van afvalstoffen zonder ontheffing. Dit verbod ziet ook op het verbranden van tuinafvalhout. Daarom is het verbranden van afvalhout hier verder niet opgenomen.

Houtkachel als enige verwarming
In uitzonderlijke gevallen kan het college bepalen dat van handhaving moet worden afgezien bij code rood of oranje indien handhaving van de beleidsregel zal leiden tot een onevenredige situatie. Een voorbeeld hiervan kan zijn als een bouwwerk geen andere wijze van verwarming heeft dan houtstook. De maatregel helemaal niet stoken kan dan onevenredig zijn. Als dit het geval is, kan er van handhaving worden afgezien, maar geldt wel steeds de verplichting dat bij de houtstook alle maatregelen getroffen dienen te worden die redelijkerwijs kunnen worden gevraagd om overlast, hinder of gezondheidsrisico's te voorkomen of niet te laten voortduren.

Toepassing en handhaving van de zorgplichtbepaling
Als de gemeente bij zijn toezicht stuit op overtreding van de zorgplichtbepaling, zal het de overtreder attenderen op zijn plicht zijn overtreding te beëindigen. De gemeente houdt zich daarbij aan de beginselen van de redelijkheid. Het mag van de overtreder verwachten dat hij in zo'n geval alle maatregelen neemt, die redelijkerwijs in dat geval van hem gevergd kunnen worden.

De te volgen procedure bestaat eruit dat (overeenkomstig de kwaliteitscriteria van de professionalisering van de handhaving):
- de gemeente de overtreder aanspreekt, hem wijst op z'n verplichtingen en de nakoming daarvan controleert,
- in het geval van verdere bestuursrechtelijke aanpak de gemeente aangeeft welke maatregelen worden verwacht, in het kader van de rechtszekerheid.

Communicatie
Voorafgaand en rondom de besluitvorming is een communicatiecampagne gevoerd, om de inwoners van Amersfoort op de hoogte te stellen van het nieuwe beleid. Hierbij is een mix aan communicatiemiddelen ingezet.

5) Herziening criteria stookwijzer, publicatie RIVM, 2024